

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 197. An, quando & ad quem in crimine Hæresis interponi & admitti possit interpellatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Ista expressio inutilis est, & audientibus ingenerare potest suspicionem, nec reus pronuntari innocens seu vacare culpa, sed solum ab instantia illius iudicii absolvi debet, declarando nihil contra illum probatum esse; cum contingere posset, ut, quod modo probatum non est, probetur postea, & qui absolutus est, condemnatur postmodum. Penia, p. 3. *director. comment.* 37. *rub. de form. absol.* Farin. l. c. n. 173. Scacc. *de jud. c.* 59. n. 1. Castrop. l. c. n. 9. qui tamen cum Farin. n. 173. Deltio. l. c. l. 5. f. 14. *ad finem* ait, in uno casu delatum posse ut innocentem absolvi, dum nimirum manifestè probatum fuit, delatorem & testes falsum dixisse, cum tunc videatur, non esse probabile periculum retractandi sententiam absolutivam, dum innocentia delati constat ex iniquitate testium & delatorum. Quod si tamen reo absoluto, quin & declarato innocente, superveniant novæ delicti probationes, poterit non obstante primâ sententiâ absolutoriâ, de novò inquiri, examinari, condemnari, quia in hoc crimine sententia nunquam favore fidei transit in iudicatum, prout Pius V. definit in Constit. sua, quæ incipit: *inter multiplices curas*, ac tenent Simanc. *Cathol. instit. tit.* 60. n. 13. Farin. n. 197. Scacc. l. c. c. 95. Castrop. n. 10. atque ita hæc probationes supervenientes præcedentibus insufficientibus, ob quarum insufficientiam reus absolutus erat ab instantia iudicii, conjungi possunt, etsi enim citatio & litis contestatio prius facta pereant, cum peremptiâ instantiâ pereant acta ordinaria, quæ instantiam illam sequuntur, juxta *L. properandum. §. etsi quidem. c. de jud. §. L. cum lite mortua. ff. iudicium solvi*, non tamen pereunt, quæ ad litis decisionem spectant, ut sunt confessiones, probationes, declarationes testium &c. per *cit. L. ad properandum. §. ult. & L. jubemus. c. de liberal. caus. Alex. l. 1. conf. 58.* Farin. l. c. n. 200. Simanc. *tit.* 18. *rub. de defunct.* n. 21.

4. Resp. Quare, quod attinet sententiam condemnatoriam, declarata hæresi simul declarantur omnes pœnæ ipso jure annexæ tali delicto, absque eo, quòd opus sit eas exprimere, secus de iis, quæ specialem requirunt expressionem & condemnationem. Farin. n. 164. & 168. Decian. l. c. c. 38. n. 15. Condemnatus pœnâ arbitrariâ, eò quòd non existerent probationes sufficientes ad pœnam ordinariam, superveniente legitima probatione, dum pœna arbitraria jam data executioni, non potest puniri pœnâ ordinariâ, sed tantum huic detrahendum, quantum arbitraria importat; si verò arbitraria necdum data executioni, pœnâ ordinariâ puniri potest, superveniente nova probatione; quia est novum iudicium, & pœna non excedit delictum, sicut illud excederet, si, postquam punitur pœnâ arbitrariâ puniretur insuper pœnâ ordinariâ. Castrop. n. 11, cum Farin. n. 199. De cætero sententia condemnatoria hæretici impœnitentis ferenda & pronuntianda non est necessariò in præsentia iudicis sæcularis, ut fortè indicari videtur. *c. ad abolendam. §. c. excommunicamus. h. t.* ita Castrop. l. c. n. 12. cum Penia, p. 3. *director. comment.* 48. n. 210. ex ea ratione, quòd, cum in hoc crimine iudicando, utpote Ecclesiastico iudex sæcularis nulla ratione se intromittere possit, ejus præsentia in prolatione sententiæ solum requiratur, ut & statim executioni mandetur sine dilatione, citra illius præsentiam validè proferri possit; etsi, ut credit Castrop. non liceat Inquisitori præsentiam iudicis sæcularis in prolatione sententiæ condemnatoriæ subterfugere, si is facile condemnationi interesse posset, dum id mi-

nimum evincere videantur citati textus, *c. ad abolendam. §. c. excommunicamus. h. t.*

Quest. 197. An, quando, & ad quem in crimine hæresis interponi, & admitti possit interpellatio?

1. Resp. Primò: beneficium appellationis hæreticis eorumque fautoribus, ut talibus ab Ecclesia reputatis (quales non sunt, quousque sententia declaratoria succedat) omnino denegatur, juxta clarum textum *c. ut inquisitionis. h. t. in 6.* Unde pronuntiatâ sententiâ definitivâ adversus hæreticum, ea statim executioni mandari potest absque eo, quòd opus sit expectare terminum decem dierum à jure statutum ad appellandum. Roias *singular.* 179. 2. Decian. l. c. c. 20. n. 26. Param. *de orig. inquisit.* l. 3. q. 4. *rub. de exped. process. in caus. fidei. n.* 58. Castrop. *tr.* 4. d. 8. p. 7. n. 1. Dum tamen declaratur quis hæreticus ex præsumptione juris tantum, v. g. quia damnatus in contumaciam, vel quia seipsum occidit ante causam finitam, vel aliâ viâ, quâ jus præsumit delictum, interponi posse appellationem, & superior illi deferre debere, quia est aliqua dubitatio, an sit hæreticus, & locus est defensionis, tradunt Simanc. l. c. *tit.* 6. m. 7. & 8. Farin. n. 230. Castrop. n. 2. quin etiam damnato ut hæretico licere adire Principem superiorem viâ querelæ & supplicationis, ut sententia lata, quam injustam esse prætendit, revocetur & annulletur, contra Simanc. & Carrer, probabilius censet Castrop. l. c. n. 3. ex ea ratione, quòd interdicta appellatione, non censetur interdictus recursus ad Principem in causis gravis præjudicii, ut Roland. l. 1. *conf.* 94. Menoch. *de arb. q.* 70. n. 18. & superior iudex non prohibeatur de præsentia injustitia cognoscere, & eam revocare, cum id rectæ gubernationi conveniat. Ipsæque superior iudex supplicare potest à sententia à se lata, ut iterum eam recognoscat, & si invenit injustam, revocet & annullet, ita Felin. *inc. ad abolendam. h. t. n.* 3. Farin. n. 233. Castrop. n. 3. Item etiam non concedatur appellatio à sententia declaratoria hæresis, conceditur tamen à sententiis & actibus interlocutoriis, cum hujusmodi sententia & actus procedant ad investigandam veritatem, num reus commiserit hæresim, quod, cum certum non sit, & aliqua tergiversatione celerari possit, denegari quòd ad hoc non debet appellatio; ita tamen, ut, si in illa non assignetur causa illius, sit nulla, juxta *c. ut debuit. c. cum remissam. de appell.* ita Farin. n. 232. Paramo, l. c. q. 4. n. 60. Castrop. n. 4. Unde jam à sententia seu decreto torturæ appellari potest; quia est actus interlocutorius ad eruendam veritatem. Penia l. c. *rub. de appell. comment.* 31. Farin. l. c. n. 139. Clar. *pract. §. fin. q. 64. vers. sed quid agendum.* Castrop. n. 5. &c. juxta clarum textum l. 2. c. *de appell.* Et licet per appellationem à sententia interlocutoria regulariter non ligentur manus iudicis, sed hic possit procedere, quousque à Superiore inhibeatur, id fallit in decreto torturæ, utpote continente damnum irreparabile. Farin. *prax. tit.* 5. q. 38. n. 12. Castrop. l. c. cum Lancell. *tr. de attent. c.* 12. *limit.* 1. n. 1. nisi tamen constet evidenter, causam allegari frivolam appellationis. *c. cum appellationibus. de appell. in 6. & l. 2. ff. de appell. recip.* in quo casu iudex à quo cognoscitur, dum aliàs in dubio, num legitime appellatum, iudex ad quem cognoscere debeat, & si, sive dubium de legitima appellatione sit juris sive facti, iudex à quo supersedere debet & expectare, quid iudex ad quem pronunciet, ne periculo exponatur gravandi

vandi injustè innocentem in iis, quæ irreparabilia sunt, Farin, *cit. g. 38. n. 30.*

2. Resp. Secundò: in causis fidei. V. G. in sententiis interlocutoris admittitur appellatio, in Hispania quidem ad Inquisitorem Generalem appellandum; in aliis verò partibus ad Pontificem. Quod certum credit Castrop, *n. 6.* dum sententia lata à solo Inquisitore; quin &, si lata ab Episcopo & Inquisitore simul; quia appellatio semper fit ad delegantem, *c. super quæst. §. porrò. de off. delegat.* Inquisitor autem, sive solus, sive cum Episcopo sunt delegati Apostolici. Idem est, dum Episcopus solus procedit contra exemptos; dum verò Episcopus ratione officii & ex jure ordinatio procedit contra non exemptos in causa hæresis, etsi quoque appellandum ad Pontificem, utpote cujus sit causas graves terminare, probabilius esse sentiunt Farin, *n. 240.* Pegna &c. probabilitate tamen non carere, censet Castrop, *cit. n. 6.* posse appellari tam ad Metropolitanum, quam eo præterito ad Pontificem; sicut in aliis causis, juxta *c. si duobus. de appell. c. quovis. c. ad Romanam. 2. q. 6.* non obstante *c. majores. de Baptismo;* cum judicare de legitimitate appellationis in causis fidei non sit ita grave, ut præcisè auctoritatem Pontificis requirat, sicut licet eam requirit, dum quæritur, num hoc vel illud sit de fide, utpote cujus decisio summè necessaria Ecclesiæ, non tamen illam requirit, dum controversia est, num quis deliquerit contra fidem, quæ est quæstio potius facti quam juris, quæ ab aliis quoque, quam Pontifice decidi possit. Interposita tamen appellatione, quin & admittitur in hac vel illa causa interlocutoria, poterit procedere contra appellantem Inquisitor, si ex alia causa appellans fuerit denunciatus; cum appellatio solum suspendat jurisdictionem in illa causa, in qua contingit appellatio, non in aliis, nisi fortè causa appellationis fuerit suspensio Judicis; tunc enim, quia ea procedit in aliis causis omnibus æqualiter, non potest Judex à quo compellere reum ad respondendum etiam in aliis causis, nisi fuerit causa aliqua adeò gravis, ut gravitate & manifestatione reus condemnatus existat, Castrop, *l. c. n. 7. juxta. c. proposuit. de appell. in fine.*

Quæst. 198. Hæreticus absolutus pro foro conscientie an & qualiter adhuc puniri possit pro foro externo?

Resp. Hæreticus absolutus pro foro conscientie seu penitentiali ab Episcopo vel alio confessorio, privilegium speciale ad hoc habente, si postea accusetur de hæresi in foro externo, non evadit poenas fori illius, etiam si ei penitentia publica aliqua injuncta fuerit in foro conscientie; quia utrumque judicium tendit ad diversos fines, penitentia nempe imposita in foro interno ad hoc, ut satisfiat Deo, & ut medicina propriæ salutis poena fori externi ad vindictam publicam, ut satisfiat reipublicæ, quam reus malo exemplo offendit, Sanch. *l. 2. inst. c. 12. n. 7.* Barbol. *p. 2. de off. Episc. alleg. 40. n. 29.* Pirh. *h. t. n. 44. in fine.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7.*

Quæst. 199. Ab hæresi annexaque ei excommunicatione an & qualiter absolvi possint Episcopi?

1. **R**esp. Primò: ab hæresi occulta (per quam hic non intelligitur ea, quæ per testes probari nequit, sed ea, quæ non est publica seu notoria, qualis est, quæ etsi ab aliquibus sciatur, & probari possit, non tamen scitur à majore parte parochiæ, communitatis, in qua sunt saltem decem personæ.

Sanch. *l. c. n. 19.* Azor. *p. 1. l. 8. c. 10. q. 9.* annexaque ei excommunicatione, uti & in casibus Papæ reservatis subditos suos (quo nomine veniunt, sive in ejus diocesi domicilium habeant, sive tunc anni parte resideant, sive transeunter existant, cum etsi tam ampla subjectio non probetur in materia dispensationis, tamen in materia absolutionis à censuris & casibus sententia est receptissima, Castrop, *n. 8.* citatis pluribus aliis) in foro interno absolvere possunt Episcopi per se ipsos tantum, ut Vicarium ab ipsis specialiter ad hoc deputatum, ut constat ex Trid. *Sess. 24. c. 6. de reformat.* Per Episcopos autem intelliguntur Episcopi, qui subditos habent in propria diocesi, si electi sint & confirmati, etsi non consecrati, & quo ad absolutionem ab excommunicatione, etsi Sacerdotes non sint; cum absolutio ab excommunicatione non sit absolutio Sacramentalis, etiam si fiat in foro conscientie tantum, sed actus jurisdictionis, Sanch. *l. c. c. 11. n. 3.* Barb. *l. c. allegat. 39. n. 2.* Gutt. *de matr. c. 49. a. n. 16.* Pirh. *h. t. n. 38.* Castrop. *tr. 4. d. 4. p. 3. §. 1. n. 2.* qui tamen cum Sanch. *n. 2.* Barb. *n. 3.* Suar. *de censur. d. 41. f. 2. n. 6.* Garc. *de benef. p. 7. c. 11. n. 23.* addit, requiri necessarè ad hanc potestatem, ut sint Episcopi illarum regionum, in quibus Tridentinum receptum est; cum media hæc receptione concedatur illis hæc potestas. Restringeretur etiam hæc Episcoporum potestas per particulas illas decreto Trid. insertas: *in diocesi sua:* ita ut ab hæresi absolvi nequeant, nisi in sua diocesi existant, non quidem ex eo, quòd Episcopus existens extra suam diocesim absolvi nequeat suum subditum, cum absolutio sit actus jurisdictionis voluntarie, quæ extra proprium territorium erga subditos exerceri potest; sed quia Papa potuit ac voluit conditiones quasdam apponere in concessione hujus potestatis absolvi ab hæresi sine correctione & abrogatione juris communis, vi cuius non habent Episcopi potestatem absolvi à delictis Pontificali reservatis, ut nimirum absolutionem ab hæresi darent, non nisi in sua diocesi existentes. Ita Henric. *l. 14. de irregul. c. 20. n. 2.* Rodriq. *Tom. 2. c. 69. n. 1.* Barb. *cit. alleg. 39. n. 1.* Castrop. *l. c. n. 13.* Pirh. *h. t. n. 39.* Probabilius quoque videtur potestatem hanc competere Capitulo Sede vacante, exercenti jurisdictionem Episcopalem ordinariam per Vicarium à se deputatum, ut tenent Sanch. *l. 2. mor. c. 11. n. 4.* Garc. *l. c. n. 22.* Ventrigl. *Tom. 2. annot. 15. §. 2. n. 15.* citari quoque ab eo Barb. *de Can. & dignit. c. 42. n. 82.* (qui etiam *n. 62.* testatur, pro hac opinione stetit S. Congregat. Conc. 3. Decemb. 1633.) Dian. *resol. mor. p. 7. tr. 2. resol. 3.* Merolt. *Tom. 2. c. 6. & Tom. 3. c. 7. n. 51.* Pirh. *h. t. n. 38.* quos secutus fui in *meo Vicario Episc. q. 477.* Contrarium sentientibus Suar. *Tom. 4. de penit. d. 30. f. 2. n. 4.* Bonac. *d. 7. q. 5. p. 1.* Ledesma *Tom. 2. sum. tr. 1. c. 6. post 20. concl. diffic. 5.* Castrop. *l. c. n. 3.* ex ea ratione, quòd Trid. *l. c.* specialiter hæc potestatem absolvi ab hæresi tribuat Episcopis, & expressis verbis neget eam eorum Vicariis, quam rationem à me satis dilutam vide *l. c.* nimirum quia Capitulo sede vacante non sit propriè Vicarius Episcopi, quia solum eandem, quam Episcopus defunctus habuit potestatem, habeat, exercetque per Vicarium aliquem à se constitutum; ac ita Vicarius hic loco Episcopi per seipsum absolvat, quòd non potest Capitulo. Quin & sicut Episcopus, etsi suo modo dependenter à Capitulo, quatenus nimirum institutus est ab eo in talem sui Vicarium, potest eam potestatem concedere alteri, us